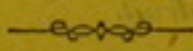

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ազգային Պատրիարքարանի

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԲԱՅՈՒՄ 1880 ԱՄԻՆ

ՆԻՍՏ Գ.

25 ՅՈՒԼԻՍ 1880

Կ. ՊՕԼԵՍ

1880

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Կ. Ա. ՊԱՐՈՆԵԱՆ, Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ

7 ԳՈՒՄ-ԳԱՐՈՒ, ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆԻ ՓՈՂՈՅ 7

ԴԻԻԱՆՔ ԱԶԴԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ՄԱՅԲ ԴԻԻԱՆ

Սերվիլէն էֆէնտի	Ա. Ա. Գեղամապետ
Յ. Մէրեքեմ-Գուլի էֆէնտի	Բ. »
Միքայէլ էֆէնտի Մամիկոնեան	Գ. »
Ռէթէոս էֆէնտի Պէրպէրեան	Ա. Ա. Գեղամապետ
Մկրտիչ էֆէնտի Մելիքեան	Բ. »
Միհրան էֆէնտի Զօպանեան	Գ. »

Ձեռնաստրեան դիւան

Տ. Մատթէոս Եպիսկոպոս Իզմիրլեան
Հովհաննէս Քահանա Մկրեան
Պասլի էֆէնտի Պասօեան

Դաստիակութեան դիւան

Յարութիւն էֆէնտի Թիւրքեան
Ռէթէոս էֆէնտի Պէրպէրեան
Տորթոս Ռաֆայէլեան էֆէնտի

Կալուածոց դիւան

Աւետիս էֆէնտի Կիրտաղեան
Բարսեղ էֆէնտի Հալաճեան
Քրիստոստուր էֆ. Ղազարոսեան

Համարակալութեան դիւան

Յակոբ էֆէնտի Արշակ
Պօղոս էֆէնտի Թորդոմեան
Յովհաննէս էֆէնտի Պօյաճեան

Յարաբերութեան դիւան

Գարեգին էֆէնտի Մելիքեան
Միհրան էֆէնտի Զօպանեան
Նշան էֆէնտի Օտեան

Իրաւաստրեան դիւան

Տ. Ներսէս վարդապետ Ասլանեան
Տելեմար էֆէնտի Էքսէրճեան
Հօղօֆէլ էֆէնտի Պալեօղեան

Նախաձեռնութեան դիւան

Տիգրան էֆէնտի Եռասուֆեան
Ղազար էֆէնտի Հովուեան
Աւետիս էֆէնտի Քօլօլեան

Խմբագրութեան դիւան

Կարապետ էֆ. Խլթիւճեան
Մկրտիչ էֆէնտի Մելիքեան
Աբրահամ էֆէնտի Մուրատեան

ԱԶԴԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ԲԱՅՈՒՄ 1880 ԱՄԻՆ

Ն Ի Ս Տ Գ

25 ՅՈՒՂԻՍ 1880

ՆԱԽԱԳ.Ա.Հ. — Տ. Կարապետ Եպիսկոպոս Սէրրորեան (Ա. Ժամեայ կարդեալ)
ԱՏԵՆԱՊԵՏ. — Յ. Մէրեքեմ-Գուլի էֆէնտի (» »)

ԱԶԴԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՒՆՔ

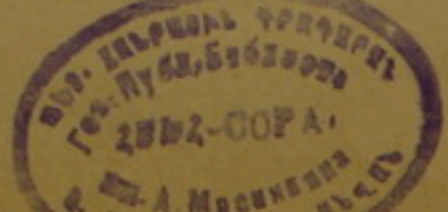
ԿԵԳՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒՆՔ

- Ա. Վիճակ
- 1 Կարապետ Եպ. Սերրորեան
- 2 Սիմօն Եպ. Սէֆէրեան Բ
- 3 Ամբրոսիոս Վ. Ռուբինեան Բ Պ
- 4 Կարապետ Ք. Սէթեան
- Բ. Վիճակ
- 5 Մատթէոս Եպ. Իզմիրլեան Բ 2
- 6 Պօղոս Վ. Խօլտամեան
- 7 Յովհաննէս Ք. Մկրեան
- 8 Գրիգոր » Աճէմեան
- Գ. Վիճակ
- 9 Վահան Վ. Տ. Մինասեան
- 10 Յակոբ » Ա. Փափաղեան
- 11 Սահակ Ք. Տ. Սարգսեան Բ 3
- 12 Խորէն » Փէհլիվանեան
- Գ. Վիճակ
- 13 Ներսէս Վ. Ասլանեան Բ 3
- 14 Սուքրաս Ք. Ստեփանեան Բ
- 15 Վրթանէս » Պալեան Բ 3
- 16
- Ե. Վիճակ
- 17 Խորէն Արքե. Նար Պէյ Բ Պ
- 18 Յովհաննէս Վ. Փափաղեան
- 19 Գարեգին » Թաթարեան Բ
- 20
- Բ Բացակայութիւն առաջին :
- Բ. 2 Բացակայութիւն երկրորդ :
- Բ. Պ Բացակայ բանաւոր պատճառ

ԵՐԵՍՓՈՒՆՔ

- (Ա. Վիճակ)
- Գումգարու, Կետիկ փաշա
- Է. Գումգարուի դուրս
- 21 Գրիգոր Պէրպէրեան Բ 3
- 22 Գէորգ Ստիմարաճեան Բ 3
- 23 Խաչիկ Մանկասարեան Բ 3
- 24 Կարապետ Աղարդաճեան
- 25 Համարձու Մագպուլեան
- 26 Մինաս Գափամաճեան
- 27 Յովհաննէս Պօյաճեան Բ 3
- 28 Ն. Մէլգուլբեան Տօրթօր Բ 3
- 29 Պօղոս Պառնասեան Բ 3
- 30 Սարգիս Աղարէկեան Բ Պ
- 31 Սահակ Ապրօ Բ Պ
- 32 Սենեքերիմ Մանուկեան Բ 2
- 33 Բարթող Քիւրքճիւպաշեան Բ 2
- 34 Ատովմ Տէրոյէնց Բ 3
- 35 Գէորգ Ապտուլահեան Բ 3
- 36 Յ. Մէրեքեմ-Գուլի
- 37 Աւետիս Կիրտաղեան Բ 3
- (Բ. Վիճակ)
- Պէլիկրաշ
- 38 Անդրանիկ Կրճիկեան Բ 3
- 39 Ալիքսան Խօրասանճեան Բ 3
- 40 Բարսեղ Հալաճեան
- Եկնիգարու.
- 41 Մկրտիչ Քիւրքճիւպաշեան
- 42 Սեօուհ Մագսուտեան Բ 3
- 43 Մարուգէ Յրէնիկեան
- 44 Պօղոս Էնքսէրճեան
- Խանիքտար Ս. Խաչ
- 45 Սիմօն Ֆէլիկեան Բ
- 46 Ստեփան Ասլանեան Բ Պ

- 47 Յ. Շիշմանեան Տօրթօր Բ Պ
- 48 Խանիքտար Ս. Կարապետ
- 49 Միհրան Պաճէղափուլեան
- 50 Պօղոս Թորդոմեան Բ 2
- 51 Նիկողոս Ալաճաճեան
- 52 Տրդատ Փափաղեան Բ 2
- (Գ. Վիճակ)
- Գասըմ բաշա
- 53 Գասպար 2էրաղ
- Բերա
- 54 Արիկ Ռենճեան Բ :
- 55 Գրիգոր Սէլիմիճեան Բ
- 56 Գրիգոր Օտեան Բ Պ
- 57 Սէրվիլէն Բ 3
- 58 Ռաֆայէլեան Տօրթօր Բ 3
- 59 Միքայէլ Մօմճեան Բ 3
- 60 Կարապետ Քաղաղեան Բ 3
- 61
- 62
- Միլոպիւղ
- 63 Յակոբ Նորատունկեան
- 64 Տիգրան Եռասուֆեան
- 65 Մկրտիչ Գաղանճեան Բ 3
- 66 Աւետիս Գօլօլեան Բ 3
- 67 Նշան Օտեան
- Պէլգօգ Է. Ղալարիա
- 68 Միքայէլ Մամիկոնեան Բ
- (Գ. Վիճակ)
- Քուզուցմեզ Է. Խանիք
- 69 Յովհաննէս Էսաեան Բ 3
- 70 Ստեփան Պէլիկճեան Բ 3

Գատրգիւղ	ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ	Մուշ
71 Կարապետ Շահապետան Բ 3		121 Ստեփան ֆափազեան
72 Մկրտիչ Մուրատեան Բ 2	Կարին	Տիվրիկ
Նարլըգաբու	101 Սիմօն Մաղսուտեան Բ 3	122 Նշան Գարադաշ Բ 2
73 Յակոբ Եղմէնիճեան	Քեօրանեա	Զեյրուհ Է. Մարաշ
Եկեմիանայիկ Սամարիոյ	102 Մ. Փափազեան Տօրթօր Բ 3	123
74 Պօղոս Մկրտիչեան Բ 3	Անդրիանուպօլիս	Տրապիզօն
Թօփգափու	103 Վլչէն Ապասուլաճ Բ 3	124 Տիգրան Տ. Ներսէսեան Բ 3
75 Յովհաննէս Մարգարեան	Նիկոմիդիա	Պաղտատ
Էյուպ Ս. Եղիա Է. Ս.	104 Կ. Ս. Իւթիւճեան Բ	125 Մելքօն Իսկէնտէրեան Բ 3
Աստուածածին	Ակն	Տիգրանակերտ
76 Գարեգին Յ. Մէլիքեան	105 Աւետիս Պարոնեան Բ 2	126 Միհրան Զօպանեան
Գուրուչեղմե	Ղարաճիսար	Վան
77 Ասփա Իկիտպաշեան Բ 2	106	127
Հիսար Է. Պօյաճի քիւղ	Արաբկեր	Աղքամար
78 Յովհաննէս Արշակունի Բ 3	107 Կարապետ Խաչիկեան Բ	128
Նոր գիւղ Է. Սրեկիա	Բաղէշ	Հալեպ Է. Այնքապ
79 Ղազար Հովուեան	108	129
Պայատ	Պրոսպ	Սեբաստիա
80 Մկրտիչ Գ. Էսսեան Բ 3	109 Քրիստոստուր Ղազարոսեան	130 Մկրտիչ Յ. Մէլիքեան
81 Յովհաննէս Կրճիկեան	Եղնկիա	Ռուսնուխ
82 Տեղեմաք Էնքսէրճեան	140	131
Քարակեօմբիկ	Ամասիա	Կարս
83 Սեպուհ Թիւրապեան Բ 2	141 Համբարձում Ալաճաճեան	132 Արբանձ Բ. Սյւլադեան
84	Բալու	Զմշկածագ
(Ե. Վլճակ)	142 Յովհաննէս Ազնաւորեան Բ 2	133 Համբարձում Սարճէշիչեան
Սամարիա	Եղեսիա	Գաղատիա
85 Ալիքսան Պէշիբեան	143 Յակոբ Իւթիւճեան	134
86 Եղիազար Մէլիքեան Բ 3	Մանգըլլիս	Ատանա
87 Մինաս Ճաֆճաֆեան	144	135
88 Նազարէթ Շահապետեան	Հաճըն	Սդերդ
89 Յարութիւն Թիւլեան	145	136 Մատթէոս Ալէքսանեան Բ 3
90 Յակոբ Արշակ	Երզնկա	Եօզրատ
91 Սեպուհ Թիւրապեան Բ	146 Ռէթէոս Պէրպէրեան Բ 2	137 Լօղօֆէթ Պալեօղեան
92	Թեքիրտաղ	Մալաթիա
93	147 Տիգրան Գ. Սինանեան Բ 2	138 Գէորգ Վարդանեան Բ
94	Կեսարիա	Իզմիր
95 Առաքել Ալթուն Տիւրքի	148 Գէորգ Գըլըճեան	139 Պապի Պապօեան
96 Ռէթէոս Պէշիկճեան	Խարբերդ	Եգիպտոս
97 Սարգիս Արբանձեան Բ 3	149	140 Արբանձ Մուրատեան
98 Մ. Արծրունի Տօրթօր Բ 3	Պալքեա	
99 Սարգիս Քալուքճեան Բ 3		
100 Աթանազիոս Արապեան Բ 3		

Օ Ր Ե Կ Ա Ր Գ

Ա. Ընտրութիւն Նախաքննիչ դիւանաց :
 Բ. Ծրագիր վարչական կազմակերպութեան .
 Գ. Խնդիր ժողովարանի տեղափոխութեան և բացակայութեան երեսփոխա-
 նաց . — Տեղեկագիր Յանձնախմբին :

ԱՅԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրն անձնական տկարութեան պատճառաւ բացակայ գտնուելով ժողովէն , ընդ առժամեայ նախագահութեամբ Գեր. Տ. Կարապետ Եպիսկոպոսի Սեբաստեան եւ Ատենապետութեամբ Յ. Մէլիքեան Գուլի Էֆէնտիի ատենաք բացուեցաւ ժամ 7 1/2ին , 'ի ներկայութեան 35 երեսփոխանաց , որոց թիւը 45 ի յանգեցաւ 'ի վերջէ :

Նորընտիր Ատենապետը էֆէնտիներէն Մէլիքեան Մկրտիչ եւ Զօպանեան Միհրան էֆէնտիներն , որ ներկայ էին , հրաւիրուեցան իւրենց պաշտօնին գլուխն անցնելու , բայց առարկելով թէ հրաժարած են պաշտօնէ , առժամեայ կերպով յանձն առին կատարել պաշտօնն , եւ Գիւանն անցան :

Եայ ուղեւորութեան մը պատճառաւ նախորդ երկու նիստերուն ներկայ չկրցայ գտնուիլ : Իմ բացակայութեանս միջոցին՝ ժողովը այս նոր շրջանին համար ալ Գեր-ատենապետի պաշտօն յանձնեւ է ինձ : Շնորհակալ եմ ժողովից այս վստահութեան նոր ցոյցին համար , որով կը պատուէ զիս . բայց չեմ յաւակնիր երբէք կարծելու թէ անցեալ շրջանին մի եւ նոյն պաշտօնին մէջ մեծ ձեռնհասութիւն եւ յաջողակութիւն ցոյց տուած եւ ժողովից այս նոր ընտրութեան արժանի եղած լինիմ : Ես կը նկատեմ զայն աւելի իրր արդիւնք մի համակրական զգացման , որով ուզած էք զիս քաջալերել . ուստի կրկնակի պարտաւորութիւն կզգամ այդ պաշտօնին մէջ ունեցած թերութիւններս չափաւորելու եւ արժանի ընծայելու զիս ձեր վստահութեան :

Այլ սակայն ոչ նուազ ցաւօք իմացայ որ իմ նորընտիր հինգ ընկերակիցներս մի առ մի

ԱՅԵՆԱԿԱՆ ԷՖ. — Կը ցաւիմ որ կարծօր-

հրաժեշտ մատուցեր են իրենց պաշտօնէն եւ միայն եւ մնացեր եւ չհրաժարող Մայր դիւանին անդամներէն :

Իրաց այս վիճակին մէջ չգիտեմ թէ աղէկ բան մ'ըրած կըլլամ չհրաժարելով եւ ընկերակցացս օրինակին չհետեւելով :

ԶԱՅՆԵՐ . — Ոչ, ոչ, դուք պէտք է մնաք . ձեր մնալն օգտակար է :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — (Շարունակելով) Անցեալ նիստէն յետոյ՝ երբ դեռ նոր վերադարձեր էի ուղեւորութենէս՝ ժողովին Գիւանադպիր էֆէնտին առ Սրբազան Պատրիարքն ուղղեալ պաշտօնադիր մը ներկայեց ինձ ստորագրելու համար, որ նոյն նիստին մէկ քանի որոշումները կը հաղորդէր Նորին Սրբազնութեան : Սոյն պաշտօնադրէն վերահասու եղայ նախ՝ որ ժողովը կը մերժէր Մայր դիւանի նորընտիր հինգ անդամոց հրաժեշտը եւ Նորին Սրբազնութեան կը յանձնէր անոնց ազգասիրական զգացմանց կողմ ընել եւ յորդոր կարգալ որ յանձն առնուն վարել իրենց պաշտօնն . երկրորդ տեղեկացայ նաեւ որ երեսփոխանք ոմանք նոյն նիստին մէջ փափաք յայտնելով որ Ազգային ժողովոյ յառաջիկայ գումարումը Ղալաթիոյ մէջ տեղի ունենայ, եւ ժողովը նկատելով որ արդէն երեսփոխանաց բացակայութեան խընդրոյն քննութեան համար կազմուած Յանձնախումբն ժողովոյ նիստերն 'ի Ղալաթիա փոխադրելու սկզբունքն ընդունած է նոյն իսկ Սրբազան Պատրիարք Հօր հաւանութեամբ, եւ խնդիրն արդէն օրակարգն անցած է, որ իւր որոշումն սլիտի ընդունի, արժան զատեր էր յառաջիկայ նիստը բացառաբար Ղալաթիոյ Եկեղեցին գումարել :

Սոյն պաշտօնադիրն ստորագրելով փութացի Ամեն Սրբազան Պատրիարք Հօր յուղարկել, որու վրայ Նորին Սրբազնութիւնը Մայր Գիւանի հատարեալ հինգ անդամոց առանձինն յորդորանաց նամակներ ուղղեց որ չպնդեն իրենց հրաժարալանին վրայ, եւ Ազգային ժողովոյ փափաքանաց համաձայն իրենց յանձնուած պաշտօնն ընդունին . եւ միանգամայն

հրամայեց որ ժողովոյ նիստը Ղալաթիոյ մէջ գումարուի, ինչպէս որ եղաւ այսօր :

Սրդ Գիւանի հրաժարեալ հինգ անդամոց միոյն կողմէ միայն պատասխան մ'եկած է, որով իւր հրաժարականը կը կրկնէ, իսկ միւսներն ընդունած են թէ ոչ իրենց պաշտօնը, տեղեկութիւն մը չկայ դեռ : Ուստի դեռ եւս օրակարգին չանցած՝ կուզեմ ժողովին կարծիքն հասկնալ թէ՛ նախ այս հրաժարման խնդիրը նկատողութեան առնուլ կուզէ՞, թէ ոչ՝ զայն վերապահելով յառաջիկային՝ օրակարգին անցնիլ պատշաճ կը համարի :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Ես կառաջարկեմ նախապէս այդ հրաժարման խնդիրը նկատողութեան առնուլ, եւ այնուհետեւ ուրիշ խնդրոց անցնիլ, վասն զի ամեն բանէ առաջ Մայր դիւանին կազմութիւնը կարեւոր է ժողովին համար :

ԵՆՈՍՈՒՑԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Ես չեմ կրնար համաձայնիլ Գիւանի ընտրուելու էֆէնտիի առաջարկութեան : Ժողովը Սրբազան Պատրիարք Հօր յանձնարարեց Գիւանի հրաժարեալ անդամները յորդորել որ իրենց պաշտօնն յանձն առնուն, եւ դեռ այս մասին Նորին Սրբազնութեան կողմէ տեղեկութիւն մը տրուած չէ մեզ թէ անոնցմէ ո՞րն ընդունած է իրեն պաշտօնն, եւ ո՞րը կրկնած է հրաժարականն . ուստի անըստուգութեան մէջ ինչ որ ալ խօսիմք անօգուտ է եւ պէտք չկայ այս մասին խընդիր յուղելու այսօր . մասնաւոր որ արդէն ժողովին Ք. Ատենապետը Գիւանին գլուխը կը գտնուի եւ ատենը կը վարէ : Ուստի կառաջարկեմ օրակարգին անցնիլ :

(Երեսփոխանք ոմանք կը ձայնակցին այս առաջարկին) :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Թէ եւ այդ առաջարկը ձայնակիցներ կը գտնէ, բայց ըստ կանոնի պէտք է որ ամենէն առաջ ժողովին Գիւանը կազմուած լինէր, վասն զի այդ խըն-

դիրն ամենէն աւելի ստիպողական է եւ առանց Մայր Գիւանի կազմութեան բան մը չենք կըրնար գործել :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ժողովը իւր Մայր դիւանն անկազմ չկրնար նկատել. քանի որ ընտրելոց հրաժարականները մերժած եւ տակաւին անոնցմէ պատասխան չէ ընդունած, բաց ի մէկէն : Բայց իւր նախաքննիչ Գիւանները դեռ չէ ընտրած եւ պէտք է ընտրէ անյապաղ, որպէս զի կարող լինի իւր գործերն օրինաւորապէս յառաջ վարելու : Ուստի եթէ ժողովը կը հաճի, Գիւանիս վրայ գտնուած բոլոր այն թղթերն, որ Ատենական գործողութեանց կը վերաբերին, ի բաց պիտի թողում, եւ նախաքննիչ Գիւանաց կազմութեան խնդիրը պիտի ներկայեմ :

Արդէն իմ պաշտօնիս ընտրութիւնն ալ մասամբ այսպէս կը պահանջէ, վասն զի իբր Գերատենապետ չէի կրնար կանխաւ իմաստասիրած ըլլալ Գիւանին վերաբերեալ թղթերն, եւ հետեւաբար այս պահուս անտեղեակ եմ անոնց պարունակութեանն :

Այս վիճակին մէջ պատշաճագոյն կը լինի որ ժողովը թոյլ տայ ինձ մեկուսի թողուլ առ այժմ այդ թղթերն եւ օրակարգը ձեռք առնուլ : Այս մասին ժողովոյդ կամաց կը դիմեմ :

Հետեւապէս Ատենապետ էֆէնտին քուէի կը դնէ խնդիրն եւ ժողովը՝ մեծագոյն մասամբ՝ ԿՈՐՈՇԷ օրակարգին անցնիլ :

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

Կազմութիւն նախաքննիչ Գիւանաց

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ժողովը նախաքննիչ Գիւանաց ընտրութեանը պիտի ձեռնարկէ այժմ. եւ կսպասէ անշուշտ ընտրելիաց սրբազրելի ցուցակին, զոր Մայր դիւանը պատրաստելու պաշտօնն ունի ըստ ներքին կանոնագրի :

Այլ սակայն Մայր Գիւանի անդամներն ամբողջ չըլլալուն պատճառաւ չէ կրցած այս ցուցակը պատրաստուիլ ճիշդ այն եղանակաւ, որով կը շինուէր ուրիշ տարիներու եւ առանձին գտայ զիս Մայր դիւանի անդամոց մէջ չհրաժարեալ, եւ սպիպուեցայ միայնակ պատրաստել այդ ցուցակն, պէտք է սակայն յայտարարեմ որ ներկայ երկու Ատենադպիր էֆէնտիներուն ալ կարծիքն առի եւ այնպէս կը բերեմ զայն ժողովիդ :

Այս ցանկն արդէն չունի զօրութիւն ձեր քուէն կաշկանդելու, քանի որ ամեն երեսփոխան ազատ է ուզածին չափ սրբազրելու զայն, ուստի չեմ կարծեր որ արժէ անոր պատրաստութեան ձեւին նկատմամբ բժախնդիր լինիլ՝ եթէ նոյնն է նաեւ ձեր կարծիքն ալ, կը ցրուենք պատրաստուած ցանկերը եւ անոնց վրայ կը կատարենք այսօր նախաքննիչ Գիւանաց ընտրութիւնն :

(Համամտութեան ձայներ ամենուստ) :

Ժողովը կը հաւանի ընտրութեան ձեռնարկելու, պատրաստուած ցանկերը կը ցրուին երեսփոխանաց, եւ քուէ համարի քննիչ կը նշանակուին վիճակաւ :

S. Յովհաննէս Վարդապետ Փափաղեան
S. Յովհաննէս Քահանայ Մկրեան
Համարձու՞ էֆէնտի Մադաուլեան
Միհրան էֆէնտի Պահճէգափուլեան

Հետեւապէս ժողովը նախաքննիչ Դիւանին ընտրութեան կը ձեռնարկէ, որու 37 երեսփոխանք մասնակից կը գտնուին, եւ քուէհամարը կատարուելով Ատենապետ էֆէնտի կը կարգայ ընտրելոց անուններն, ըստ յետագայ ցուցակի .

Ձեռնհասութեան Դիւան

S. Մատթէոս Եպիսկոպոս Իզմիրլեան
S. Յովհաննէս Քահանայ Մկրեան
Պապի էֆէնտի Պապօեան

Դաստիարակութեան Դիւան

Յարութիւն էֆէնտի Թիւլեան
Ռէթէոս » Պէրպէրեան
Ռաֆայէլեան » Տօքթէօռ

Կայուածոց Դիւան

Աւետիս էֆէնտի Կիրտաղեան
Բարսեղ » Հալաճեան
Քրիստոստուր » Ղազարոսեան

Համարակալութեան Դիւան

Յակոբ էֆէնտի Արշակ
Պօղոս » Թորգոմեան
Յովհաննէս » Պօյաճեան

Յարաբերութեան Դիւան

Գարեգին էֆէնտի Մէլիքեան
Միհրան » Չօպանեան
Նշան » Օտեան

Իրաւասութեան Դիւան

S. Ներսէս Վարդապետ Ասլանեան
Տելեմաք էֆէնտի Էքզէրճեան
Լօղօֆէթ » Պալեօզեան

Նախանձեռնութեան Դիւան

Տիգրան էֆէնտի Եռսուֆեան
Ղազար » Հովուեան
Աւետիս » Քօլօլեան

Խմբագրութեան Դիւան

Կարապետ էֆէնտի Իւթիւճեան
Մկրտիչ » Մելիքեան
Աբրահամ » Մուրատեան

Ժողովը ՎԱԻԵՐԵՑ սոյն ընտրութիւնն եւ ընտրեալք նախաքննիչ Դիւանաց անդամ ՀԸՌ-ՉԱԿՈՒԵՑԱՆ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ահաւասիկ ժողովիս նախաքննիչ դիւաններն ընտրուեցան . կը շքնորհաւորեմ յանուն ժողովին իրենց պաշտօնն եւ կը հրաւիրեմ նորընտիր Դիւաններն որ հաճին ժողովոյ յառաջիկայ նիստէն առաջ որոշել իրենց Ատենապետներն եւ հաղորդել անոնց անունը Մայր դիւանիս, որպէս զի Ատենապետաց դիւանը գումարուելով պատրաստէ ծրարագիրն ուղերձին, որ ժողովին կողմէ պիտի մատուցուի Սրբազան Պատրիարք Հօր, 'ի պատասխան նախագահական գրոյն :

Բ.

Ծրագիր վարչական կազմակերպութեան

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կը յիշէք որ Ազգային ժողովդ իւր անցեալ շրջանին ժ. նիստին մէջ՝ Ասլանեան Ստեփան Փաշայի, որ այն առեւ

Ատենապետ էր ժողովին, առաջարկութեան վրայ՝ վարչական կազմակերպութեան դրութիւնը փոփոխելու հարկն ընդունած, եւ Ատենապետաց դիւանին յանձնած էր որ Վարչութեան կրօնական եւ Գաղաքական ժողովներէն մէկ մէկ ներկայացուցիչ առնելով Սահմանադրութեան վարչական գլուխն վերաքննէ եւ ծրագիր մը բերէ : Ատենապետաց դիւանն Ազգային ժողովոյ յանձնարարութիւնը կատարած, եւ վարչական կազմակերպութեան վրայ ծրագիր մը պատրաստած եւ մատուցած է ժողովիս, անշուշտ Երեսփոխանք մինչեւ ցարդ նոյն ծրագիրն՝ որ անցեալ շրջանի վերջին քսաներորդ նիստի ատենադրութեան մէջ անցած է, ուսումնասիրած եւ կատարելապէս վերահասու եղած են այն փոփոխութեանց, որ կառավարկուին մեր վարչական դրութեան համար :

Այդ օրինաց ծրագիրը ժողովոյդ նկատուելութեան կենթարկեմ այժմ եւ խօսք կուտամ Եռսուֆեան էֆէնտիի որ՝ իբր տեղեկաբեր Ատենապետաց դիւանին՝ հաճի պէտք եղած բացատրութիւնները տալ ժողովիդ, ծրագրին ընդունած փոփոխութեանց վրայ :

ԵՆՈՒՍՈՒՅԵԱՆ Տ. ԷՅԷՆՏԻ — (Գրաւոր)

Ատենապետաց դիւանը կը փութայ, Ազգային Վարչութեան կազմակերպութեանը մասին, Սահմանադրութեան փոփոխելի յօդուածոց ծրագիրը ներկայացնել :

Ինչպէս որ պատկառելի ժողովդ պիտի տեղեկանայ անոր ընթերցումէն, Դիւանս ջանաց ուշադրութեամբ 'ի նկատի առնուլ այն ամեն պարագաներն, որք մինչեւ ցարդ արգիլած էին, ազգային գործոց բարեօք մատակարարութեան մասին Սահմանադրութեան օգտակար ազդեցութեան կատարեալ իրացումն :

Առանց երկար բացատրութեանց կարօտ ըլլալու, արժան կը համարիմք յիշատակել աստանօր թէ, որովհետեւ ամեն Վարչութեան պաշտօնը, ժողովրդեան բարոյական եւ նիւթական շահուց պաշտօնաբեմութիւնն է, եւ ըստ որում մեր ազգին նկատմամբ սոյն պաշտօնաբեմութիւնն 'ի գործ կը դրուի, կրօնական դա-

տական կրթական եւ բարեգործական հաստատութեանց բարեօք մատակարարութեամբ ըն, եւ այս մասին ազգին ունեցած բազմադարեան իրաւանց, եւ անոնց գործադրութեանը համար ձեռք բերած զանազան արտօնութեանց եւ մնացնորձմանց պահպանութեան հսկողութեամբ, ուստի առանց վարանման կրնամք հաստատել թէ, վարչական մարմնոց կազմութեան եղանակին բարեփոխութեամբ, զոր ժողովդ իւր 1879 Սեպտ. 21 ի նստին մէջ միաձայն հաւանութեամբ որոշեց, թէ եւ վարչական մեքենային օրինաւորապէս շարժմանն արդելը եղող հանգոյցներուն առաջինը լուծած կը համարուի. սակայն սոյն բարեփոխութիւնը Սահմանադրութեան ոգւոյն եւ տրամադրութեանց համաձայնեցնելու փոփոխ պաշտօնը, իւր Ատենապետաց դիւանին յանձնելուն հետ միատեղ՝ պարտք դրաւ նաեւ մեր վրայ, Սահմանադրութեան հաստատուած օրէն ի վեր, մերթ ընդ մերթ նորա վերաքննութեանը համար կարեւոր դատուած կէտերն փնտրելու մասին կազմուած զանազան մասնախորհրդոց կարծիքներն քննել եւ ըստ այնմ ծրագիր մը պատրաստել :

Ուստի ձեր Դիւանը իւր պաշտօնը ըստ արժանւոյն կատարելու համար, այս մասին մինչեւ ցարդ արտայայտուած բոլոր կարծիքները ուշադրութեամբ քննելէ, եւ իւր անդամակցաց իւրաքանչիւրին փորձառութեամբ գոյացուցած կարծեաց հետ բազմատեղէ ետեւ, համաձայնութիւն մը գոյացնելու աշխատինքնական եւ միանգամայն ամենէն աւելի գործադրական միջոցն ըլլալուն համոզուած, պարտաւորեցաւ իւր բանակցութեանց երկարիւր նախամեծար համարել, քան թէ առանց հասուն խորհրդածութեան յօրինեալ ծրագիր մը ներկայացնել, ապահով ըլլալով ժողովոյդ ներողամտութեանն երբ պատճառն իմանայ :

Ըստ այնմ, ձեր Դիւանը, յետ երկար խորհրդակցութեան իւր անդամոց միաձայն հաւանութեամբ կը ներկայացնէ իւր ծրագիրը, ծանուցանելով միանգամայն թէ երեսփոխանաց շատերուն մասնաւոր կարծիքն իմանալէ եւ յատկապէս Փափաղեան էֆէնտիի գը-

կարգացած են ժողովին այսօր նիստ ունենալը, երեք նիստերէ ի վեր գլխուն թէ վարչական կազմակերպութեան ծրագիրն է խընդրոյ եւ վիճարանութեան նիւթ ժողովին համար, զիտեն նաեւ որ առաջին նիստին մէջ ստիպողութիւն տրուած է անոր, ինչո՞ւ ուրեմն չեն ներկայանար ժողովի, եթէ զիտողութիւն ունին, եւ ի՞նչ էրաւուը ունին ի վերջէ ելնելու խնդիր յարուցանելու, երբ իրենց երեսփոխանի պաշտօնը կատարելու անփոյթ են:

Աւրիշ զիտողութիւն մ'ալ կընէ Նուսուֆեան էֆէնտին, այդ մասին ալ համամիտ չեմ իրեն եւ կը հերքեմ կարծիքն:

Կառարկէ թէ՛ ծրագիրն քուէարկուելէ անմիջապէս յետոյ, կարելի չէ բարեփոխում կատարել, ուստի սա կը հետեւցնէ թէ կանխաւ միջոց տալ պէտք է երեսփոխանաց զիտողութիւն ընելու:

Նոյն իսկ ծրագիրն ժողովին կողմէ ընդունուելէ օր մը յետոյ՝ երեսփոխան մը կընայ առաջարկութիւն մը ներկայել անոր այս կամ այն կէտն բարեփոխելու համար. ժողովն ՚ի հարկէ որ եւ է խնդիր իրեն առաջարկուած ատեն՝ անմիջապէս ընդունելու պարտաւոր չէ, բայց այդ առաջարկը կը յղէ ձեռնաս Դիւանին, որ կը նախաքննէ զայն եւ տեղեկագիր մը կը բերէ ժողովին թէ առաջարկն օգտակար է կամ ոչ, եւ ժողովն՝ զայն վիճաբանութեան ենթարկելով իւր որոշումը կուտայ:

Ուստի զիտողութիւն ընելու կամ բարեփոխում ներկայացնելու համար միշտ բաց դուռ ունին երեսփոխանք կանոնին մէջ, եւ պարտաւոր չեն ձեռքերնին կապած նստելու ծրագրին վրայ նայելու, զայն քուէարկած ըլլալուն համար: Նուսուֆեան էֆէնտի ուրիշ կարծիք մ'ալ ունի, որ կուզէ կատարեալ եւ ընդհանուր համաձայնութիւն մ'ապահովել այս ծրագրին ընդունելութեան համար, որպէս զի բարոյական կատարեալ ազդեցութիւն մ'ունենայ գործը: Նրբէք հարկ չկայ այդպիսի ընդհանուր հաւանութիւն մը փնտռելու, հակառակ կարծիքներ, եւ զէթ ձեռնպահներ, միշտ կը գտնուին շատ խնդիրներու մէջ, ուստի ինչպէս կարելի է սպասել որ ամենքը համամիտ լինին, եւ միաձայն քուէարկեն ծրագիրը:

Սակայն այսօր այս ժողովին մէջ ես մէկը չեմ տեսներ այս ծրագրին զիմադիր, ժամանակաւ մենք էինք հակառակ այսպիսի վարչական ձեւի մը, բայց այն ժամանակն այնպէս կը պահանջէր ազգին վիճակն, իսկ այժմ պարագաները փոխուած են, եւ անոնց հետ մեր կարծիքն ալ: Աւրջապէս չեմ կրնար ըմբռնել թէ երբ խնդրոյն վիճակը ստիպողութիւն կը պահանջէ, երբ կանոնը կը ներէ այսօր վերջնապէս որոշել խնդիրը, ինչո՞ւ չկարենամք ծրագիրը քուէարկել: Օրինակով մը բացատրեմ ինչ ընթացքի մէջ որ կը գտնուինք մենք: Մարդուն մէկը ծանր հիւանդ մ'ունեն սրով՝ Եւրօպայէն ճարտար ըծիչը մը բերել կուտայ, որ դորմանէ զայն Բժիշկը կուզայ տուն կը հաննի, եւ հիւանդին տէրը փոխանակ զայն անմիջապէս հիւանդին քով առաջնորդելու, սրահին մէջ բազմեցնելով ընդունելութեան արարողութիւններ կը կատարէ, օշարակ կը մատուակէ, մինչդեռ անդին իւր հիւանդը ճգնաժամ մէջ ինկած է ողելար: Ահա այսպէս մենք ալ մեր վարչութեան վիճակը դարմանի կարօտ կը գտնենք, ծրագիր մը կը յանձնարարենք ստիպանօք, կ'ստանամք զայն, եւ հիւանդ ելեր Ց օր կամ 15 օր յետաձգել կուզենք անոր որոշումն եւ աւելորդ արարողութիւններով կ'զբաղինք, չեմ հասկնար թէ ինչո՞ւ: Ես կառաջարկեմ դարձեալ որ ընդունինք այս ծրագրին, հետզհետէ գործադրութեամբ բարեփոխելու պայժմանաւ: Կը խնդրեմ քուէի գրէք, Ատենապետ էֆէնտի:

ՉԱՅՆԵՐ . — Գուէ, քուէ:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ . — Կը տեսնեմ որ տեղեկարար էֆէնտի այն խօսքը թէ՛ անհամաձայնութիւնն մի՛ գուցէ տկարացնէ գործին ոյժը, սակաւ ինչ թիւր կերպով մեկնուեցաւ, ուստի պարտք կը համարիմ բացատրել թէ ի՞նչ կերպով ըմբռնեց Դիւանը զայն, որպէս զի աւելորդ խօսքերու տեղի չմնայ, Ատենապետաց զիւանն հարկ դատած էր կատարեալ համաձայնութեամբ իւր ծրագիրը յօրինել, եւ թէ եւ այս պատճառաւ սակաւ ինչ իւր բա-

նակցութիւններն երկարել ստիպուած էր, բայց յաջողած էր վերջապէս իւր նպատակին մէջ: Տեղեկարար էֆէնտին այս սլարագան ակնարկելով՝ փափաք կը յայտնէր որ Աղգային ժողովն ալ նոյն համաձայնութեամբ ընդգրկէ խնդիրն եւ բացակայ երեսփոխանաց զիտողութեան տեղի չտալու համար՝ ութ օրուան յետաձգումն օգտակար կը դատէր:

ՆՈՒՍՈՒՓԵԱՆ Տ. ԷՖ . — (Ընդմիջելով) Այո՛, ճշմարիտ է ձեր բացատրութիւնը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ . — (Շարունակելով) Բացաստի Փափաղեան էֆէնտին զիտողութիւն ըրաւ որ եթէ ծրագրին մանրամասնութեանց վրայ վիճաբանել հարկ լինի, երկար քննադատութիւններ կը բացուին ժողովն արդէն ծրագրին սկզբունքն ընդունած եւ վարչական կազմակերպութեան ստիպողութիւնն ընդհանրապէս ճանչցուած ըլլալով, յուսալի չէ որ երեսփոխանք աւելորդ քննադատութեանց տեղի տան, այլ դանազան սարաքաներուն նըկատմամբ թերեւս կարծիքները տարբերին, եւ այս կարծեաց տարբերութիւնն ալ կարճ վիճաբանութեամբ մը կրնայ սլարգուիլ:

ԱՏԵՆԱԴՊԻՐ ԷՖ . — Ես այնպէս կը նըկատեմ թէ ամենէն բանաւոր եղանակն էր ծրագիրը յօդուած առ յօդուած վիճաբանութեան ենթարկել այսօր. եւ այս կերպով թերեւս ցայս վայր ծրագրին կէտն հասած կըլլայինք: Իսկ որոշումը կրնար յառաջիկայ նիստին մնալ, մանաւանդ որ այսօր խկական մեծամասնութիւն չունինք:

ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ . — Կը խնդրեմ որ Ատենապետ էֆէնտի հաճիք ժողովին կամքը հարցնել թէ վիճաբանութեան շարունակութիւնը կուզէ թէ ոչ, վասն զի երբ փափաղեան էֆէնտին խօսքն աւարտեց, քուէ խընդրողներ եղան: Եթէ ժողովը հաւանի վիճաբանութիւնը շարունակելու, ես ալ խօսք ունիմ:

ՇԱՀՊԱՉ Ն. ԷՖ . — Խօսք կուզեմ կանոնադրական զիտողութեան մը համար:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ . — Տակաւին ուրիշ խօսք ուզողներ կան, բայց նախ՝ ժողովին կամքը պիտի հարցնեմ թէ բաւ կը համարի՞ վիճաբանութիւնը, թէ ոչ՞ զայն կուզէ շարունակել:

Հետեւապէս Ատենապետ էֆէնտին քուէի կը դնէ խնդիրն եւ ժողովը մեծազոյն մասամբ կՈՐՈՇԷ շարունակել վիճաբանութիւնը:

ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ . — Ես չեմ ընդունիր այն կարծիքն՝ որ կուզէ ութ օր տակաւին յետաձգել այս օրինաց ծրագրին ընդունելութիւնն, բացակակայ երեսփոխանաց զիտողութիւններն ալ լսելու նպատակաւ: Թող ներուի ինձ ըսել թէ այս կարծիքը բանաւոր չէ, վասն զի ժողովը չկրնար ժամանակ դահել բացակայ անդամոց սպասելով, եւ անոնց համար կաշկանդուած մնալ անգործ, քանի որ օրինաւորութեան պայմանաց ներքեւ համոզում գոյացուցած ենք խնդիրն լուծելու համար: Արդարեւ ես ալ չեմ հաւանիր երբէք որ խնդիրներն հապճեպով որոշում ընդունին, բայց ներկայ խնդիրն այնպիսի վիճակի մը մէջ չգտնուիր: Բացակայ երեսփոխաններն՝ որ զիտողութիւն ունին եղեր, կարգացած են ծրագրին, երկու նիստէ ՚ի վեր օրակարգն է խնդիրն, եւ զիտեն որ ժողովը զայն նըկատողութեան պիտի առնու այսօր, բայց ժողովին չեն եկած: Իրենց երթեւելը զիւրելու համար ժողովոյ նիստերը Ղալաթիա փոխադրուեցան, դարձեալ չեկան, եւ կուզեն տակաւին ժողովին վրայ ազդեցութիւն բանեցնել, եւ անոր ընթացքն արգելուի: Պատճառ մը չըկայ երբէք որ մենք այսօր չկարենամք մեր որոշումն տալ. մեր ներքին վիճակը խիստ ծանր է եւ անմիջական դարմանի կարօտ. ուստի պէտք է որ այսօր անմիջապէս ընդունուի Ատենապետաց զիւանին բերած ծրագրին եւ գործադրութեամբ փորձուի անոր թերութիւնները, վասն զի ամեն օրէնք գործադը-

բութեան մէջ կրնայ հասնիլ կատարելութեան :

Տ. ՅՈՎ.Չ. ՔՀՆՅ. ՄԿՐԵԱՆ. — Խնդրոյն ստիպողութիւնը շատեր յայտնեցին , եւ ոմանք ալ լռելեայն ընդունեցին զայն : Արդարեւ ըստիպողական է գործոց վիճակը եւ պէտք է որ առաջ կարգադրել մանաւանդ որ ինչպէս յիշեց մեր պաշտօնակիրներէն՝ մին Սրբազան Պատրիարքի մէկ գրաւոր յայտարարութիւնը կայ , որ այս ժողովին թողած է իրաց վիճակին դարմանը խորհիլ : Բայց այս ստիպողութեան պարագային մէջ զխտելու արժանի կէտ մը կայ , եւ այն է թէ ստիպողութեան հետ թիչ մ'ալ աճապարանք ցոյց կուտան ըսելով թէ հետզհետէ բարեփոխելու պայմանաւ պիտի ընդունուի ծրագրին եւ թէ զխտողութիւններն ի վերջէ՛ ալ կրնան տեղի ունենար ըս կուղեմ հասնիլ թէ ինչպէս կրնանք այսպիսի պայման մ'ընդունիլ , միթէ վարչական կազմակերպութեան ծրագրիը ներքին կանոնադրի հանգամանք ունեցող բան մ'է , որ կարելի լինի յարաժամ բարեփոխել , թէ ոչ սահմանադրական օրէնք մ'է , որ պիտի տիրէ նաեւ գաւառներու վրայ :

Եթէ պիտի կրնամք զայն իբրեւ ներքին կանոնադիր նկատել , անշուշտ այսօր վիճաբանութիւնը կ'սկսի անոր վրայ , եւ յառաջիկայ նիստին մէջ փակուելով կը քուէարկուի ծրագրիը , հետզհետէ բարեփոխելու պայմանաւ , իսկ եթէ իբրեւ օրէնք պիտի տիրէ նոյն իսկ գաւառաց մէջ , այն ատեն յօդուած առ յօդուած կը քննուի , եւ ուրիշ նիստի մը մէջ , ուր մեծամասնութիւն պէտք է գտնուի անպատճառ , զոր չունինք այսօր , ինչպէս յայտարարեց Ատենապետ էֆէնտին , կը քուէարկուի , վերաքննութեան համար երեք կամ երկու տարի պայմանաժամ որոշուելով եւ չէ թէ անժամանակ բարեփոխելու պայմանաւ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ.— Դիւանը պարտք կը համարի ի յուշ ածել ձեզ ժողովին մէկ նախորդ որոշումն , որ նոյն իսկ վերաքննութեան եղանակին վրայ է , եւ մեր բռնելիք ընթացքը կը գծէ : Այդ որոշման համաձայն՝ Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը պէտք է կանո-

նադրական ձեւով կատարել , եւ գործադրութեան զննելով փորձառարար ստուգել թերութիւններն եւ այնուհետեւ օրինաց կարգ դասել : Կը տեսնէք որ հետզհետէ բարեփոխելու պայմանն նոյն իսկ այս որոշման մէջ կը պարունակի , եւ երբէք գործին վրաս բերելու հանգամանք մը չունի : Աւստի այս մասին եւս վարանելու պատճառ մը չունինք :

Տ. ԱՄՀԱՆ ՎՐԳՊՏ. — Կը դարմանամ թէ ինչպէս առանց գաւառներու եւ թաղերու վարչութեան վիճակը դիտնալու , կեդրոնական վարչութիւնը պիտի կազմակերպենք : Ես գաւառներն այցելած եւ այս մասին տեղեկագիր մը շինած եմ , եթէ ժողովը կը հաճի կարգաւ զայն , որ իրաց վիճակն իւր առջեւ ունենայ եւ զխտակցութեամբ գործէ : Մենք գործի մէջ փոխանակ աստիճանաբար վարէն վեր ելնելու , բարձրէն կ'սկսինք , ուստի կը վարմանամ որ մի գուցէ ֆախազեան էֆէնտիի ակնարկած հիւանդին վրասնեք :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖԷՆՏԻ.— Ազգային ժողովը վարչութեան կազմակերպութեան ձեւն որոշելէ յետոյ նկատողութեան պիտի առնու անշուշտ գաւառներու եւ թաղերու վիճակը : Ատենապետաց դիւանն՝ ինչպէս իւր տեղեկագրին մէջ կ'ակնարկէ , կուղէր այդ մասն ալ ուսումնասիրել , սակայն իւր պաշտօնէն դուրս գտնելով , հարկադրեցաւ զայն ի բաց թողուլ , եւ Ազգային ժողովոյ ուշադրութեան յանձնելու : Տ. Վահան վարդապետին զխտելչտալ կուզեմ որ վարչական կազմակերպութիւնը կեդրոնէն սկսիլը վերէն վար իջնել չէ , այլ խնդիրը լուծելու ամենէն բանաւոր եղանակն է , վասն զի շէնքը հիման վրայ կը կառուցուի եւ չկազմակերպեալ կեդրոն մը կազմաւորեալ ճիւղեր չկրնար ունենալ :

ՇԱՀԱԶ Ն. ԷՖ.— Այս խնդրին նախորդ շրջանին ներկայացաւ ժողովին եւ վարչական կազմակերպութեան ձեւը փոխելու պէտքն ընդունուեցաւ , բայց ոչ իբր ստիպողական խնդիր : Այսօր կը ներկայանայ ստիպողական

կերպով , եւ ստիպողութեան ալ պատճառ ցոյց կը արուի թէ Վարչութիւնն հրաժարած է՝ եւ զայն շուտով կազմելու համար պէտք է կազմութեան ձեւը որոշել : Այսպիսի պատճառ մը զխտակի անտեղի է , վասն զի մինչև որ նոր դրութիւն մը չորոշուի , հինը չկրնար փոխուիլ , եւ մենք հրաժարեալ Վարչութեան տեղ՝ վարչութիւն մը դեռ չգրած՝ ելեր հապճեպով օրէնք շինել կուզենք եւ Վարչութեան չգոյութիւնը ստիպողութեան պատճառ կը համարինք : Այսպիսի օրէնք մը՝ որ ազգին գործերը վարող մարմնոյն կազմութիւնը պիտի սահմանէ , այսպէս շտապաւ չորոշուիր : Մեր ձեռքը գտնուած կանոնադրին համաձայն այդ ծրագիրը քանի մը նիստերու մէջ յօդուած առ յօդուած վիճաբանութեան պէտք է նշխարակենք , ամենուն զխտողութիւնները լսենք , եւ այնուհետեւ քուէարկենք , բայց այս ալ ստիպողութեան պատճառը բառնալով կրնայ ըլլալ : Փախազեան էֆէնտին մեր ընթացքն այն մարդուն վիճակին նամանցոյց , որ իւր հիւանդին համար Եւրոպայէն (բժիշկ մը բերել կուտայ , եւ փոխանակ զայն անմիջապէս ոգեվար հիւանդին քով առաջնորդելու , սրահին մէջ ընդունելութեան արարողութիւններով կ'զբաղի անոր հետ ֆախազեան էֆէնտին կը սխալի , իւր ակնարկած հիւանդը հարբուխ ունի , եւ անոր վիճակը վտանգաւոր չէ , ոգեվար հիւանդը մեր խեղճ գաւառացիներն են , անոնց վիճակն է աւելի դարմանի եւ բժիշկի կարօտ , եւ մենք զանոնք մեկուսի թողեր եւ հարբուխ ունեցող հիւանդը կը հոգանք :

Արդ տեսնենք կանոնը ինչպէս կը գծէ մեր բռնելիք ընթացքն :

« Յօդ. 60. — Ոչ մէկ ծրագիր օրինաց՝ բաց ստիպող դէպերէ՝ չգրվիր վերջնական քուէի , եթէ երեք որոշումէ չանցնի , իրարմէ գոնէ մէկ շարաթ միջոցով :

Առաջին որոշումը յատկապէս ծրագրին ընդհանրութեան վրայ կը ըլլայ : Ժողովին կը հարցուի միթէ կուզէ՞ երկրորդ որոշման անցնիլ :

Երկրորդ որոշումը կը ըլլայ ամեն մէկ յօդուած քուէի դնելով , նաեւ անոնց վերաբեր-

եալ բարեփոխութիւնները , եթէ կան : Ժողովը կ'որոշէ միթէ՞ կուզէ՞ երրորդ որոշման անցնիլ :

Երրորդ որոշումէն ետքը՝ որ ծրագրին բովանդակութեանց եւ մասնաւոր տրամադրութեանց վրայ կը ըլլայ , վերջնական քուէի կը ձեռնարկուի , որն որ կը կնքէ որոշումը » :

Ահաւասիկ ուրիշ յօդուած մ'ալ դարձեալ նոյն նիւթին վրայ :

« Յօդուած 69. Եսեակ քուէարկութեամբ բարդ որոշման տնօրէնութիւնը պիւճէի խընդրոց եւ տեղական օրինաց համար չէ , ասոնք միակ քուէարկութեամբ եւ պարզ որոշման եղանակաւ կը տնօրինուին . այլ սահմանադրական այն կէտերուն համար է որ ընդհանուր ազգին մէջ իբրեւ օրէնք պիտի տիրեն , ինչպէս ընտրական օրէնք , հանգանակութեան պէս ընտրական օրէնք , իրաւանց օրէնք , դաստիարակութեան օրէնք , իրաւանց ու պարտեաց կարեւոր սկզբունքէն բղխեալ այն տրամադրութիւնք՝ որ կայսերական ընդհանուր օրինաց համաձայն ազգային վարչութեան ընթանալու շաւիղը կը գծեն եւ անհատին յարգն ու պատկառանքը կը պահանջեն » :

Ահա կրկնակի յօդուածներ , որոց համաձայն պարտաւոր ենք մենք այդ ծրագրին յօդուած առ յօդուած քննել , բարեփոխել եւ երեք որոշումէ անցնելով օրինաց կարգ անցրենել : Կըսուի նաեւ թէ՛ հետզհետէ բարեփոխելու պայմանաւ պիտի քուէարկուի ծրագրին : Զարմանալի է այս պայմանը , այդ օրէնքը պիտի քուէարկենք մենք եւ յանձնենք Սրբազան Պատրիարքին , որ ըստ այնմ ընտրութիւնները կատարէ եւ գործէ , եւ քիչ մը յետոյ՝ պիտի դառնանք ըսենք , Սրբազան շայր , կասեցուր գործերդ , — ինչո՞ւ , — սխալեր էինք , եւ բարեփոխեցինք օրէնքն : Վերջապէս իմ առաջարկութիւնն այս է որ , այս ծրագրին յօդուած առ յօդուած քննուի , կանոնին տրամադրած եղանակաւ , իսկ եթէ ըստ ստիպողութիւնը Վարչութեան չգոյութեան պատճառաւ կը տրուի , վարչութիւնը ընտրուի նախ :

ՕՏԵԱՆ Ն. ԷՖ.— Զայնակից եմ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ուրեմն կառավարիչք, Շահպազ էֆէնտի, որ ներկայ ծրագրեր մանրամասնորէն քննելով ընդունելու համար ՚ի հարկին վարչութիւն մ'ընտրուի, ըստ նախկին դրութեան:

ՇԱՀՊԱԶ Ն. ԷՖ. — Ո՛չ, այդ կերպով չէ առաջարկու, բացատրեմ ինչ որ ըսի: Ի սկզբունքս զիտել տուի որ գէթ մինչեւ 15 օր պէտք էր պայմանաժամ տալ ծրագրեր վերջնապէս քուէարկելու համար, բայց երան առարկեցին թէ այնքան ստիպողութիւն ունի գործն որ ոչ միայն 15 օր այլ եւ ուրիշ օր անգամ չէ կարելի յետաձգել եւ պահանջեցին անմիջապէս քուէարկութիւն: Եթէ վարչութեան չը գոյութեան համար այնքան ստիպողական է գործը, վարչութիւն մը ընտրուի ըսի, հետեւաբար թէական է իմ առաջարկս:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Շատ աղէկ հասկցայ ձեր առաջարկութիւնն: Դուք ըսել կուզէք որ եթէ վարչութիւն չունենալնուս համար է որ ստիպողութիւն կը տրուի ծրագրին, աճապարանօք շարժելու հարկին մէջ չիյնալու համար՝ պէտք է հին ձեւով նոր վարչութիւն մ'ընտրել եւ այնուհետեւ ծրագրեր քննել:

Սակայն խնդրոյն ստիպողութեան բուն պատճառն վարչութեան չգոյութիւնը չէ, այդ պարագայ մ'է միայն, այլ մինչեւ ցարգ տիրող ժողովականութեան դրութեան անբաւականութիւնն է, որու համար ժողովն իւր անցեալ շրջանին մէջ հարկ դատած էր փոփոխել այդ եղանակն եւ Ատենապետաց դիւանին յանձնած էր ծրագիր մը պատրաստել, որ պաշտօնէական դրութեան վերածել կառավարիչ մեր վարչական կազմակերպութիւնն: Հետեւապէս այն ատենաբաններն որ ստիպողութիւն կընծայեն ծրագրին, Ազգ. վարչութիւնը իւր ձեւին ամբողջէն ազատած տեսնելու համար է, եւ չէ թէ անպատճառ հին դրութեամբ կազմուած վարչութիւն մ'ունենալու համար: Խնդրոյն այս փոփոխութիւն մէջ Շահպազ էֆէնտի թէական առաջարկն այլ եւս աւելորդ կը լինի:

Շահպազ էֆէնտին նաեւ ներքին կանոն

նագրին մէկ քանի յօդուածները յիշեց, անշուշտ հասկցնելու համար թէ անոնց տրամագրութեանն խտորին ղեղձում մը գործել է:

Արդէն ինչպէս քանի մ'անգամ կրկնեցի խնդրոյն սկիզբէն ի վեր, ժողովն թէ յառաջիկայ նիստին վերջնապէս քուէարկէ ծրագրին, այսօրու ընէ սկսելով ընթերցումն, եւ երկրորդ որոշումը տալով, եւ թէ առանց յառաջիկայ նիստին թողելու այսօր վերջացնէ խնդիրը: Բնաւ երբէք կանոնին հակառակ ընթացքի մէջ ինկած չըլար, զի կանոնն կը ներէ իրեն երկու կերպով ալ շարժիլ. ուստի ամենեւին տարակուսելու բան չունինք թէ մի գուցէ կանոնազանցութիւն մ'ըրած ըլլանք:

ՁԱՅՆԵՐ. — Քուէ, քուէ:

ԵՆՈՒՍՈՒՑԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Ես ալ իմ անձնական կարծիքս ունեցած եմ այդ ծրագրին պատրաստութեան ատեն, բայց մեղմէ ոչ ոք իւր անձնական կարծեաց վրայ սնդած է մեծամասնութեան համաձայնութեանն առջեւ, երեսփոխաններէն շատեր՝ արդէն կանխաւ մեղի հետ խորհրդակից գտնուեցան, եւ համաձայնեցան, ուստի տարակոյս չկայ թէ ժողովը գրեթէ ընդհանուր համաձայնութեամբ պիտի ընդունի ծրագրին: Իսկ եթէ ես պահ մ'առաջ առաջարկեցի այսօր երկրորդ որոշումը տալով ուրիշ օր յետաձգել երրորդն, աւելի 66րդ յօդուածին հետեւելու մտօք էր, որպէս զի եթէ տարակարծիք երեսփոխան մը գտնուի, չկրնայ ըսել թէ աճապարանօք շարժեցան: Արդ՝ եթէ ստիպողական կը նկատենք խնդիրը, կրնանք անշուշտ միակ որոշում մը ալ վերջացնել, բայց պէտք է որոշել թէ ծրագրին երեք որոշումէ անցնելու պէտք չկայ, իբր ստիպողական, եւ ստիպողութիւնը բացակայից ալ հաղորդելու համար՝ վերապահել խնդրին յառաջիկայ նիստին, զայն ուրիշ օրէն գումարելու պայմանաւ, եւ նոյն նիստին մէջ վերջնապէս քուէարկել ծրագրին եւ միակ որոշում մը վերջացնել խնդրին:

ՄԵԼԻՔԵԱՆ Գ. ԷՖ. — Կը համաձայնիմ ԵՆՈՒՍՈՒՑԵԱՆ Էֆէնտի:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Խնդրին կատարելապէս պարզուած է այլ եւս: Եւ ժամ է ժողովին որոշումը խնդրելու: Ուստի այժմ ժողովին կամքը պիտի հարցնեմ թէ՛ կուզէ՞ ըստ վերջին առաջարկութեան տեղեկարար էֆէնտի ծրագրին ստիպողութիւն տալով յառաջիկայ նիստին մէջ վերջնապէս քուէարկել ծրագիրը:

ԿՐՃԻԿԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Կառավարիւմ այդ «վերջնապէս» բառը վերցնել քուէարկութեան բանաձեւին մէջէն, եւ ըսել յօլուած առ յօլուած քննել:

ՇԱՀՊԱԶ Ն. ԷՖ. — Յառաջիկայ նիստին ծրագիրը յօդուած առ յօդուած կարդացուելու համար քուէի դրէք խնդիրը:

Տ. ՅՈՎ. Զ. ԲԱՀԱՆԱՅ ՄԿՐԵԱՆ. — Խնդրոյն ստիպողութիւնը քուէի դնելու հարկ չկայ, զայն ամենքս ալ կընդունինք. ժողովին գործը պիտի լինի այդ ծրագիրը յառաջիկայ նիստին մէջ յօդուած առ յօդուած ընթերցուելու քուէարկել, ուստի, Ատենապետ էֆէնտի, այս բանաձեւով ժողովին կարծիքը հարցուցէք, եւ կը վերջանայ խնդիրը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Յօդուած առ յօդուած քուէարկելու ձեւը երեք քուէարկութեանց երկրորդին բացատրութեան սահմանուած է կանոնագրին մէջ: Կաղաչեմ որ Գիւանին գործողութեանց միջամտելու չչտապէք եւ պիտի տեսնէք թոր խնդրին իւր բնական սահմանին մէջ պիտի քայլէ: Իսկ եթէ խնդրոյն ստիպողութիւն տուողներէն չէք դուք եւ չէք ուզեր որ յառաջիկայ նիստին մէջ ծրագրին վրայ տրուելիք քուէն վերջնական որոշման համար լինի, ազատ էք հակառակ քուէ տալու: Երրորդը վերջնապէս քուէարկել ըսելը չնշանակեր թէ զայն առանց կարդալու պիտի քուէարկէք, ծրագրին առաջին յօդուածէն սկսեալ պիտի կարդացուի եւ ի հարկին չէ թէ յօդուած առ յօդուած՝ այլ նոյն իսկ պարբերութիւն առ պարբերութիւն պիտի քննէ:

զայն ժողովն, եւ ըստ այնմ իւր քուէն տայ. ուստի ոչ միայն աւելորդ այլ եւ անտեղի իսկ է ձեր ուզած բանաձեւով քուէարկել:

Հետեւապէս Ատենապետ էֆէնտի քուէի գրաւ խնդիրը հետեւեալ բանաձեւով.

Ո՛վ որ վարչական կազմակերպութեան ծրագրին այն աստիճան ստիպողութիւն կընծայէ, որ յառաջիկայ նիստին զայն վերջնապէս քուէարկել կուզէ, իւր ձեռնաձիգ հաւանութիւնն յայտնել բարեհաճի:

16 ձեռք ամբարձան:

Հակափորձին համար Ատենապետ էֆէնտի խնդրեց որ ո՛վ որ վարչական կազմակերպութեան ծրագրին այն աստիճան ստիպողութիւն կընծայեր եւ յառաջիկայ նիստին զայն վերջնապէս քուէարկելու հարկ չզղար, իւր ձեռնաձիգ հաւանութիւնն յայտնել շնորհ ընէ:

Առաջին քուէին չմասնակցող երեսփոխանք միահամուռ բողոքեցին թէ իրենք խնդրոյն ստիպողութիւն չտուող չեն, այլ միայն չեն հաւանիր որ ծրագրին պարունակած յօդուածոց վրայ մի առ մի դիտողութիւն ընելու իրաւունքէն զրկուին, այս պատճառաւ հակափորձին համար քուէ տալ չուզեցին, վասն զի իրենց կարծեաց հակառակ կը լինէր:

Ուստի Ատենապետ էֆէնտին վերջին անգամու համար ալ բացատրելով թէ Գիւանին ներկայացուցած քուէարկութեան բանաձեւին վրայ իրենց կասկածանքն աւելորդ էր, յայտարարեց թէ խնդրոյն ստիպողութիւնն ընդհանուր հաւանութեամբ ընդունուած եւ յառաջիկայ նիստին մէջ ծրագրին վերջնական քուէարկութեան ձեռնարկուին որոշուած էր:

Յառաջիկայ նիստին օրակարգ կը սահմանուի:

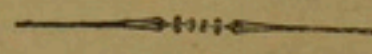
1. Երրորդ վարչական կազմակերպութեան:

2. Ինչիր ժողովարանի տեղափոխու-
թեան և բացակայութեան երեսփո-
խանաց. — Տեղեկագիր ցանձնա-
խմբին :

Ատեանը կը փակուի ժամ 10 ին յառա-
ջիկայ նիստը 15 օրէն գումարելու որոշմամբ .

Ատեճաղպիր
Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

Ատեճապետ
Յ. ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ

[Faint, mirrored text from the reverse side of the page, appearing as bleed-through or ghosting.]

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՅՐԱԿԱՐԳ

- Ա. Կազմութիւնն Նախաքննիչ դիւանաց :
- Բ. Ծրագիր վարչական կազմակերպութեան :

Գլին 2 որոշ

ՍԵՓՃԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿԻՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԾԱԽՈՒՑ ՅԱՏԿԱՑԵԱԼ

Կը ծախուի ի Դիւանատան Պատրիարքարանի Է. Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ
Եկեղեցւոյ բանկայը Է. Հայ գրավաճառաց քով